

משלי פרק ה

- (טו) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרָךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ:
 (טז) יִפּוּצוּ מְעִינֹתֶיךָ חוּצָה בְּרַחֲבוֹת פְּלָגֵי מַיִם:
 (יז) יִהְיוּ לְךָ לְבַדְּךָ וְאֵין לְזָרִים אֶתְּךָ:
 (יח) יִהְיֶה מְקוֹרְךָ בְּרוּךְ וְשִׂמְחַ מֵאֲשֶׁת נְעוּרֶךָ:

ביאור הגר"א - משלי פרק ה פסוק טו

שתה מים מבורך – כי הבא לשתות מים מן הבור שהוא מים מכונסין צריך לכנוס בתוכה או לשאוב משם מים והוא ביגיעה רבה. אבל הבא לשתות מן המעיין אין צריך רק לילך למקום ההוא אבל אין לו יגיעה כ"כ כי אינו עמוק ממנו. ומן המעיין שיוצא לרחוק לחוץ ולרחוב אין צריך אפילו לילך;

וזהו שתה מים מבורך תחילה ע"י יגיעה, ואח"כ ונוזלים מבארך הוא ממעיין הנובע והיינו שג' זמנים בתורה א' כאשר הוא לומד מרבו; והב' כאשר לומד לאחרים כמ"ש בפירוש על שיה"ש ע"פ "בעטרה שעטרה לו אמו" וז"ש שתה מים מבורך היינו כשמקבץ מים ממקום אחר שלומד מאחרים. ונוזלים מתוך בארך כשאתה לומד לבדך ומחדש דברים והוא לך כמעייין הנובע:

ביאור הגר"א - משלי פרק ה פסוק טז

יפוצו מעינותיך חוצה – היינו אח"כ תלמוד גם אתה לאחרים, ברחובות פלגי מים – כי בללמד לאחרים הוא ג"כ ב' דברים: א' כשמלמד בעצמו לאחרים, ב' הן אותן שלא למדו אצלו רק שתורתו נתפשט בכל המקומות ושומעין תורתו ולומדין אותם. וזהו ברחובות שמתפשטין בכל מקום ונתפלגו מים לכל א' וא':

ביאור הגר"א על שיר השירים פרק ג פסוק יא

הנה ג' מדרגות באדם: כשהוא לומד אצל רבו הוא במדרגת בת, תינוק יונק משדי אמו. וכן ערך קבלת כל חכמתו מרבו כערך הבת שמקבלת מאביה, שכל מעשה ידיה לאביה. ואח"כ כשנעשה חכם ואין צריך עוד לרבו, הרי הוא כחבר לרבו בחכמתו, כמו האח והאחות שאין משפיעין זה לזה. וזה שאמרו אשה מספרת עם בעלה כי התורה נקראת אשה כמו שאמרו אל תקרי מורשה אלא מאורסה, וכמו שנאמר היא תשיחך, ורצה לומר, שהיא רואה אותו ומספרת עמו, כי התורה יושבת ומלמדת עמו, כמב שכתוב בתנא דבי אליהו, אבל הוא אינו רואה אותה, ולכך אמר שהיא מספרת עמו. ואחר כך כשנעשה חכם ולומד לאחרים ומשפיע לתלמידיו, כמו שמשפיע האם לבנה, נקרא אם, ואז הקב"ה אומר הלכה משמו, וקורא לו אמו, כנ"ל.

ביאור הגר"א - משלי פרק ה פסוק יז

יהיו לך – שלא תאמר כאשר אתה לומד מאחרים "אין לי בה כלום" ע"ז אומר "יהיו לך". "לבדך" – שלא תאמר "אני יגעתי הרבה ועכשיו אלמוד לתלמידים שלא יגעו בה?" לזה אומר "לבדך" כלומר שלא יטלו חלק עמך במה שיגעת;

"ואין לזרים אתך" הוא נגד אותם שלא למדו מאתך רק שומעים מרחוק אל תשים לבך לזה ולא תאמר "הלא הם זרים ממני כי לא למדו ממני" לזה אומר שאל תחוש לזה "כי אין לזרים אתך" אף

שהם אינם בנים שלך כלומר תלמידך הנקראים בנים, אלא זרים:

ביאור הגר"א - משלי פרק ה פסוק יח

יהי מקורך ברוך - שתהיה כמעייך הנובע וזהו שיתברך מקורך. ושמח באשת נעורייך - אעפ"כ תשמח במה שכבר חדשת כמ"ש בזוהר פרשת משפטים צ"ט ת"ח אורחא דאורייתא כך היא בקדמיתא כו' קריבת לגביה כו' לבתר תשתעי בהדיה מבתר כו' לבתר דאיהו רגל כו' ולא כסיאת מיניה כלום אמרה ליה חמית מלה כו' וכדין פשטיה דקרא כמה דאיהו לא לאספא ולא למגרע אפילו את חד כו' ע"ש וזהו אע"פ שיהא מקורך ברוך ותהיה כמעייך הנובע ותבין הסוד על מכונו אז ושמח באשת נעורייך כלומר במה שחדשת על פי פשוט כשתבין הסוד תראה הפשוט איך הוא נכון ואמת ואיך אין בה יתור כלל ותשמח אז יותר בהפשוט שחדשת מנעורך:

זוהר פרשת משפטים דף צט עמוד א

ת"ח ארחה דאורייתא כך הוא, בקדמיתא כד שריא לאתגלאה לגבי בר נש, ארמיות ליה ברמיוז אי ידע - טב, ואי לא ידע - שדרת לגביה וקראת ליה "פתי", ואמרת אורייתא להווא דשדרת לגביה "אמרו להווא פתי דיקרב הכא ואשתעי בהדיה", "הדא הוא דכתיב (משלי ט) מי פתי יסור הנה חסר לב וגו',

קריב לגבה שריאת למללא עמיה מבתר פרוכתא דפרסא ליה מלין לפום ארחוי עד דיסתכל זעיר זעיר ודא הוא דרשא,

לבתר תשתעי בהדיה מבתר שושיפא דקיק מלין דחידה ודא איהו הגדה, לבתר דאיהו רגיל לגבה אתגליאת לגביה אנפין באנפין ומלילת בהדיה כל רוזין סתימין דילה וכל ארחין סתימין דהוו בלבאה טמירין מיומין קדמאין, כדין [דף צט עמוד ב] איהו בר נש שלים בעל תורה ודאי מארי דביתא דהא כל רוזין דילה גליאת ליה ולא רחיקת ולא כסיאת מיניה כלום, אמרה ליה חמית מלה דרמזא דקא רמיזנא לך בקדמיתא כך וכך רוזין הוו כך וכך הוא, כדין חמי דעל אינון מלין לאו לאוספא ולא למגרע מנייהו, וכדין פשטיה דקרא כמה דאיהו דלאו לאוספא ולא למגרע אפילו את חד....